

Iltakoulujen opettajien yhdistys IOY ry
Helmi-Paula Pulkkinen

Puheenvuoro perusopetuksen yleisten tavoitteiden ja tuntijaon uudistamista koskevassa kuulemistilaisuudessa 18.2.2010

Aikuislukioiden toiminta perusopetuksen alueella on muuttunut edellisen opetussuunnitelmakerroksen jälkeen, ja verrattuna parinkymmenen vuoden takaiseen aikaan muutos on varsin suuri. Enää ei juuri ole aikuisia, jotka suorittaisivat peruskoulun yläasteen oppimäärää kansakoulupohjalta. Aikuisten perusasteen opintoja tarvitaan kuitenkin edelleen. Nyt aikuislukioiden perusasteen opetuksessa korostuvat erilaisten erityisryhmien tarpeet.

Yleisen koulutustason ja kouluttautumisvaatimusten noustessa peruskoulutusta ja jatko-opintokelpoisuutta vaille jääminen on yhä kohtalokkaampaa. Aikuislukiot toimivat yhtenä pelastustienä syrjäytymisestä. Vaikka aikuisten perusopetus ei koske suuria massoja, sen merkitys yksilön selviytymisen ja elämänhallinnan kannalta voi olla mitä tärkein. Nykyisellään aikuisten perusopetus on useimmiten opiskelijan tarpeisiin räätälöityä, henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan perustuvaa.

Tähänastiset aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat koskeneet yläasteen oppimäärää. Nyt – todennäköisesti syksystä 2010 alkaen – saadaan opetussuunnitelman perusteet myös alimpien vuosiluokkien oppimäärää varten. Näitä opintoja tarvitsevia on esimerkiksi rangaistuslaitoksissa, romaniväestössä ja maahanmuuttajissa.

Suurin osa peruskoulua suorittavista aikuisista on jo nyt ja on tulevaisuudessa maahanmuuttajia. Maahanmuuttajaopetuksen muodot ja tarpeet eri paikkakunnilla vaihtelevat. IOY ja IKLO ovat tehneet Opetushallitukselle aloitteen aikuislukioiden maahanmuuttajaopetusta koskevasta selvityksestä. Toivomme, että tämä selvitys voidaan toteuttaa, koska olemassa olevan kokemustiedon ja ongelmien kartoituksella olisi varmasti käyttöä sekä opetussuunnitelmatyössä että opetuksen kehittämisessä. Aikuislukioiden maahanmuuttajaopetusta tunnetaan huonosti aikuislukiokentän ulkopuolella. Toiminnan nopean kehittymisen ja toteutustapojen moninaisuuden vuoksi kokonaiskuvaa maahanmuuttajaopetuksesta ei ole oikein kenelläkään.

Aikuisten perusopetuksen tuntijakoa pohditaan parhaillaan omassa työryhmässään. Yleisten lähtökohtien ja arvoperustan tulee olla yhdensuuntaiset oppivelvollisten perusopetuksen linjausten

kanssa. Aikuisten perusopetuksen lähtökohtina korostuvat erityisesti yhteiskunnallisen tasa-arvon ja kansalaisyhteiskunnan aktiivisen jäsenyyden edistäminen ja monikulttuurisuus. Tuntijakoa pohtiessaan IOY on yhdessä Iltakoulujen liiton IKLO:n kanssa päättänyt ehdottamaan aihekokonaisuuksiin perustuvaa tuntijakoa. Tältä pohjalta on mahdollista toteuttaa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ottaa huomioon aikuisen opiskelijan aikaisempi koulutustausta ja opiskeluhistoria. Aikuisten peruskouluopinnoissa opiskelevien maahanmuuttajien koulutustaustat vaihtelevat – lähes luku- ja kirjoitustaidottomista korkeakoulututkinnon suorittaneisiin. Ehdotamme myös, että katsomusaineissa ei erotella uskontokuntia vaan kaikille tarjotaan yhteistä katsomustietoa, etiikkaa.

Syrjäytymisen estäminen on aikuislukioiden tärkeä yhteiskunnallinen tavoite. Oppivelvollisten peruskoulu ja aikuislukiot voivat tehdä yhteistyötä tukeakseen niitä nuoria, joiden perusasteen opinnot eivät syystä tai toisesta oppivelvollisuusiässä onnistu. On hyvä muistaa, että aikuislukiot tarjoavat mahdollisuuden korjata epäonnistumisia, kun motivaatio opiskeluun myöhemmin löytyy.

Perusopetuksen yhtenä tavoitteena on oppia elinikäisen oppimisen taidot ja virittää halu jatkuvaan oppimiseen. Kun tietoja on tarpeen päivittää ja täydentää, on olemassa kaikille avoin aikuislukio.